

MISSIV

Datum
2018-06-18

Vår referens
Dnr: 15-7200

Sida
1(10)

Konkurrensavdelningen
Tania Abdali
Jennie Agardh

Inhämtande av synpunkter på förslag till marknadsavgränsning, trekriterietest och SMP-bedömning för lokalt tillträde (marknad 3a)

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Valhallavägen 117
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

1 Inledning

Post- och telestyrelsen (PTS) har till uppgift att med jämna mellanrum genomföra marknadsanalyser för att fastställa vilka marknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa förhandsreglering samt bedöma konkurrenssituationen.¹ PTS målsättning är att främja konkurrens på så oförädlad nivå som möjligt, eftersom det ger större möjligheter för leverantörer att differentiera sitt utbud (i fråga om tjänster, kvalitet och pris) gentemot slutkunderna. Ju större del av produktionen som är konkurrensutsatt desto bättre tillvaratas konsumenternas intressen. En eventuell reglering riktas därför mot grossistmarknaden snarare än slutkundsmarknaden.

PTS kan konstatera en fortsatt positiv utveckling på marknaden för fasta bredbandstjänster till hushåll och små företag (hädanefter s.k. bredbandsmarknaderna). Antalet abonnemang för fasta bredbandstjänster och höghastighetsbredband fortsätter att öka. Abonnemang via fiber och fiber-LAN står för det mesta av tillväxten och utgör 62 procent av alla abonnemang för fasta bredbandstjänster.² Grossistmarknaderna för lokalt och centralt tillträde till nätinфраstruktur kännetecknas av såväl pågående utbyggnad som strukturella förändringar. Andelen hushåll och arbetsställen som har tillgång till nätinфраstruktur för höghastighetsbredband fortsätter också att öka.³

Från den gemensamma slutkundsmarknaden (marknaden för fasta bredbandstjänster till hushåll och små företag) härleds två grossistmarknader; marknaden för lokalt tillträde till nätinфраstruktur (marknad 3a) respektive marknaden för centralt tillträde till nätinфраstruktur (marknad 3b).

Marknaden för **lokalt tillträde till nätinфраstruktur** omfattar enligt nuvarande regleringsbeslut fysiskt och virtuellt lokalt tillträde i grossistledet till kopparbaserad och fiberbaserad infrastruktur i accessnätet.⁴ Marknaden för **centralt tillträde till nätinфраstruktur** avser virtuellt, icke-fysiskt tillträde i

---

¹ Mer information om de olika stegen i en marknadsanalys - marknadsavgränsning, trekriterietest, SMP-bedömning och eventuella skyldigheter finns här:
http://www.pts.se/upload/Ovrigt/Internet/bredbandsmarknader/Presentation_Regleringsskola170327.pdf

² Ca 18 procent av tillväxten inom fast bredband kommer från fiber eller fiber-LAN enligt PTS Telekommunikation 2017

³ PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2017, PTS-ER-2018:7

⁴ Du kan läsa mer om PTS gällande beslut för marknad 3a (Dnr: 11-9306),
<https://pts.se/sv/dokument/beslut/tele/2015/beslut-om-faststallande-av-foretag-med-betydande-inflytande-pa-marknaden-for-lokalt-tilltrade-till-natinфраstruktur2/>

grossistledet med regional eller nationell tillträdespunkt till fasta nät och är sedan 2015, en avreglerad marknad.⁵

---

⁵ PTS beslut för marknad 3b, Dnr: 11-9313.

2 Samråd angående marknadsanalysen för lokalt tillträde till nätinфраstruktur

Myndigheten inleder härmed det första formella samrådet, avseende marknadsavgränsning, trekriterietest och SMP-bedömning för marknad 3a.

PTS efterfrågar genom detta första samråd, synpunkter på två separata utkast till beslut:

- Marknaden för lokalt tillträde till fiberbaserad nätinфраstruktur, samt
- Marknaden för lokalt tillträde till kopparbaserad nätinфраstruktur

Beslutsutkasterna omfattar en slutkunds- och grossistmarknadsavgränsning, en analys av konkurrenssituationen och marknadsdynamiken på grossistmarknaderna för lokalt tillträde till nätinфраstruktur av fiber och koppar (s.k. trekriterietest) samt en utredning av frågan om det förekommer ett/flera företag med dominerande ställning på de aktuella marknaderna som sammantaget och även i fortsättningen motiverar en förhandsreglering av marknad 3a.

Marknadsavgränsning

Slutkundsmarknaden

Fasta bredbandstjänster till hushåll och små företag är utgångspunkten för analysen av lokalt tillträde till nätinфраstruktur i grossistledet. PTS analys visar att slutkundsmarknaden för fasta bredbandstjänster till hushåll och småföretag bör delas upp i två produktmarknader:

1. Fasta bredbandstjänster levererade över fiber- och kabel-tv-baserad nätinфраstruktur
2. Fasta bredbandstjänster levererade över kopparbaserad nätinфраstruktur

Bakgrunden till denna uppdelning är att slutanvändarna sett till användning, egenskaper och pris, inte längre bedömer de definierade tjänsterna som utbytbara. Vidare föreslår myndigheten att slutkundsmarknaden för fasta bredbandstjänster över fiber- och kabel-tv-baserad nätinфраstruktur delas upp i ytterligare två delmarknader:

- 1a) Fasta bredbandstjänster över fiber- och kabel-tv-nät till enfamiljshus*
- 1b) Fasta bredbandstjänster över fiber- och kabel-tv-nät till flerfamiljshus*

Uppdelningen bygger huvudsakligen på observerade skillnader i produkt erbjudanden och slutkundspriser för fasta bredbandstjänster över fiber- och kabel-tv-nät till enfamiljs- respektive flerfamiljshus.

Grossistmarknaden

I analysen av grossistmarknaden har PTS funnit att marknaden för lokalt tillträde till nätinфраstruktur omfattar två skilda *produktmarknader*:

1. **Lokalt tillträde till fiberbaserad nätinфраstruktur i grossistledet,**
dvs.
  - a) Fysiskt tillträde till fiberbaserade accessnät, mellan slutkundens fasta anslutningspunkt, fastighetsanslutningspunkten, eller motsvarande nätanslutningspunkt, och den nätägande operatörens anslutningspunkt för aktiv transmissionsutrustning i närmast följande nod, eller motsvarande anslutningspunkt, samt
  - b) Virtuellt tillträde över fiberbaserade accessnät, mellan slutkunden och en överlämningspunkt i, eller i omedelbar anslutning till den accessnod slutkunden är ansluten till.

2. **Lokalt tillträde till kopparbaserad nätinфраstruktur i grossistledet,**
dvs.
  - a) Fysiskt (fullt och delat) tillträde till kopparbaserade accessnät,
  - b) Virtuellt tillträde över kopparbaserade accessnät mellan slutkunden och en överlämningspunkt i, eller i omedelbar anslutning till den accessnod slutkunden är ansluten till.

I den *geografiska* analysen finner PTS att marknaderna för såväl lokalt tillträde till fiberbaserat accessnät som lokalt tillträde till det kopparbaserade accessnätet är nationella. PTS finner inte tillräckliga och varaktiga indicier för att det förekommer, eller skulle kunna förekomma, lokal marknadsmakt.

Fråga om marknaden kan bli föremål för förhandsreglering (trekriterietest)

Myndigheten bedömer att trekriterietestet är uppfyllt för både grossistmarknaden för lokalt till fiberbaserat accessnät samt grossistmarknaden för lokalt tillträde till kopparbaserat accessnät och marknaderna bedöms ha sådana särdrag att de kan komma i fråga för förhandsreglering.

Fastställande av företag med betydande inflytande (SMP-bedömning)

PTS gör bedömningen att Telia har en sådan ekonomisk särställning på marknaderna för lokalt tillträde via en fast anslutningspunkt till koppar- respektive fiberbaserat accessnät som ger företaget ett betydande inflytande på dessa två marknader.

Centralt tillträde i grossistledet (marknad 3b)

Vad gäller grossistmarknaden för centralt tillträde konstaterade PTS i beslut år 2015⁶ att regleringen av denna marknad haft liten betydelse för konkurrens-situationen på slutkundsmarknaden, till skillnad från regleringen av marknaden för lokalt tillträde. PTS beslutade därför att upphäva de skyldigheter som tidigare ålagts Telia på grossistmarknaden för centralt tillträde.

Myndigheten har inom ramen för sitt uppdrag följt utvecklingen på marknaden för centralt tillträde och ser en fortsatt positiv utveckling på marknad 3b. PTS bedömer att en fortsatt förhandsreglering av lokalt tillträde till nätinfrastuktur är tillräcklig för att säkerställa en effektiv konkurrens på slutkundsmarknaderna. PTS finner således inte skäl att göra en annan bedömning av denna marknad än 2015.

2.1 Nästa steg: ytterligare samråd och därefter beslut 2019

Nästa steg i PTS analys är att överväga vilka skyldigheter som kan anses vara proportionerliga, givet att Telia bedöms ha ett betydande inflytande på marknaden för lokalt tillträde.

PTS planerar att genomföra ytterligare ett samråd av kompletta beslutsutkast, inklusive skyldigheter, under hösten/vintern 2018/2019. Beslutsutkastet kommer därefter att notifieras till EU-kommissionen. PTS noterar att den föreslagna marknadsavgränsningen med en uppdelning mellan bredbandstjänster över fiber/kabel-tv-baserade accessnät och xDSL-baserade bredbandstjänster, är ny ur ett europeiskt perspektiv.

Målsättningen är att beslut ska fattas under första halvåret 2019, genom beslut av PTS styrelse. Tidplanen är dock avhängig inkomna synpunkter.

2.2 Lämna skriftliga synpunkter

PTS ger nu marknadens aktörer möjlighet att lämna synpunkter på bifogade beslutsutkast.

Den som vill lämna synpunkter kan göra detta skriftligen till PTS på adressen smp@pts.se, **senast den 7 september 2018**. Svaren kommer att publiceras på PTS hemsida. Hur myndigheten behandlar personuppgifter vid samråd i ärende 15-7200 finns beskrivet i dokumentet *Behandling av personuppgifter vid samråd i ärende 15-7200* på remissidan. Om ni anser att era synpunkter innehåller uppgifter som omfattas av sekretess, vänligen markera de uppgifter

---

⁶ PTS Beslut om fastställande av företag med betydande inflytande på marknaden för central tillträde nätinfrastuktur (marknad 3b), dnr. 11-9313.

som det är fråga om och ange grund för er begäran. PTS kommer att göra en självständig bedömning av vilka uppgifter som omfattas av sekretess innan svaret publiceras på PTS webbplats.

Inbjudan till hearing

PTS bjuder in berörda aktörer till en hearing **den 30 augusti 2018, kl. 13.00** på Stockholm Waterfront Congress Centre (SWCC). Syftet med hearingen är att ge berörda parter möjlighet att ställa frågor till myndigheten avseende marknad 3a och 3b. Anmälan till hearing sker även den via smp@pts.se, **senast den 25 juli 2018**.

Mer information

Jennie Agardh, PTS konkurrensavdelning, 073 644 57 92

Tania Abdali, PTS konkurrensavdelning, 073 644 58 41

3 Större förändringar i marknadsavgränsningen sedan informationsinhämtningen 2017

År 2016 inledde PTS arbetet med nästa generations marknadsanalyser för lokalt och centralt tillträde och under sommaren 2017 inhämtade myndigheten marknads synpunkter på preliminära förslag till marknadsavgränsningar. Nedan redogör PTS för större förändringar i förhållande till den preliminära marknadsavgränsningen från sommaren 2017.

3.1 Ingen uppdelning av enfamiljs- och flerfamiljshus på grossistnivå (marknad 3a)

PTS preliminära bedömning vid informationsinhämtningen 2017 var att svartfibertillträde till småhus och mindre flerfamiljshus respektive svartfibertillträde till större flerfamiljshus skulle kunna utgöra två olika relevanta produktmarknader på grossistnivå, och att marknaden för större flerfamiljshus var nationell. Marknaden för småhus och mindre flerfamiljshus ansågs vara nätbaserad. Även om myndigheten fortfarande ser att det finns gradskillnader i konkurrensförhållanden mellan dessa två segment är dessa skillnader inte konsekventa eller tillräckliga för att dra en slutsats om olika grossistmarknader. De skillnader som PTS observerat mellan enfamiljshus och flerfamiljshus är framförallt gällande på slutkundsnivå. Myndigheten gör således nu delvis en annan bedömning baserat på det fördjupande analys- och utredningsarbete som PTS gjort under hösten 2017 och våren 2018.

Enfamiljshus och flerfamiljshus olika produktmarknader på slutkundsnivå

Vid en undersökning av prissättningen och av hur operatörerna går till väga vid förhandling i enfamiljshus respektive flerfamiljshus, konstaterar PTS att slutkundspriserna i flerfamiljshus jämförelsevis är klart lägre och att det inte finns tecken på att prisnivåerna kommer att konvergera. Först och främst beror detta på att gruppavtal i princip endast förekommer i flerfamiljshus. För den slutkund som har sitt abonnemang i enfamiljshus finns generellt sett ingen möjlighet att teckna kollektivavtal och på så sätt åtnjuta en grupprabatt. Detta medför en grundläggande avsaknad av utbytbarhet.

Det är framförallt förhandlingsutrymmet som skiljer sig åt mellan hushåll i enfamiljshus respektive hushåll i flerfamiljshus. För enfamiljshus är villaägaren (i.e. fastighetsägaren) och slutkunden en och samma person som själv avtalar direkt med relevant tjänsteleverantör, medan för flerfamiljshus är det ofta fastighetsägaren eller bostadsrättsföreningen (juridisk person) som, via gruppavtal, upphandlar en bredbandstjänst å slutkundernas vägnar.

Upphandling via gruppavtal leder generellt till lägre slutkundspriser eftersom en större efterfrågan aggregeras och skalfördelar uppnås. Vad avser enfamiljshus finns typiskt sett sämre förutsättningar att upphandla en kollektiv tjänst (såvida inte flera enfamiljshus går ihop) och möjligheten att på detta sätt få tillgång till en tjänst till ett lägre pris är därmed mer begränsad.

Dessa skillnader mellan hur en bredbandstjänst köps eller upphandlas för enfamiljshus respektive flerfamiljshus talar för två olika produktmarknader på slutkundsnivå och det är myndighetens bedömning att enfamiljshus respektive flerfamiljshus utgör två separata produktmarknader på slutkundsmarknaden.

Se vidare avsnitt 2.3.5.8 utkast till beslut för lokalt tillträde till fiberbaserad nätinfrastruktur.

Enfamiljshus och flerfamiljshus inte olika produktmarknader på grossistmarknaden 3a

PTS har under hösten 2017 analyserat den information som inkommit till myndigheten gällande tillträdespriser, till enfamiljshus respektive flerfamiljshus, för de aktörer som utgör den största delen av marknad 3a.

Den information som inkommit visar att det huvudsakligen är Telia som tillämpar olika priser för svartfibertillträde till enfamiljshus respektive flerfamiljshus. Vidare har myndigheten inte i tillräcklig utsträckning kunnat hitta evidens för att vissa aktörer enbart riktar sina erbjudanden mot det ena eller det andra segmentet. I de fall detta sker, kan myndigheten inte utesluta att det beror på ett policybeslut eller på kommersiella grunder.

Utifrån PTS fördjupade studier kring den här frågan, är det således myndighetens samlade bedömning att skillnaderna i bl.a. pris, affärsmodeller och avtalsparter, mellan enfamiljshus respektive flerfamiljshus, framförallt hänför sig till slutkundsmarknaden. Myndigheten bedömer därmed inte att enfamiljshus och flerfamiljshus utgör två olika produktmarknader på grossistnivå, utan förordar en enhetlig fibermarknad på denna grossistmarknad.

Se vidare avsnitt 2.5.5.5 i utkast till beslut för lokalt tillträde till fiberbaserad nätinfrastruktur.

3.2 Ingen nätbaserad avgränsning av enfamiljshus

PTS har vid en djupare analys av denna fråga inte funnit stöd för förekomsten av monopolpriser eller andra monopolbeteenden i enfamiljshussegmentet. En analys av slutkundspriserna (listpriser) för enskilda avrop i både flerfamiljshus och enfamiljshus visar att dessa är jämförbara och i internationell jämförelse förhållandevis låga i båda segmenten. Det är således PTS bedömning att det

inte föreligger skäl för en marknadsavgränsning i form av en nätbaserad marknad för enfamiljshus på marknad 3a.

Lokala delmarknader

Diskussioner om lokala delmarknader (kommuner, regioner, tätort/landsbygd, Stockholm och övriga Sverige) har förts med marknaden under en längre tid. PTS övervägde i samband med föregående analys av 2015 års beslut för marknad 3a möjligheten att avgränsa lokala delmarknader för att komma åt potentiella konkurrensproblem i vissa utpekade delar eller segment av marknaden, men saknade tillräckliga indikationer på märkbara skillnader i konkurrensvillkor.

Frågan om subnationella marknader på kommunal nivå har analyserats inom ramen för den pågående marknadsanalysen av marknad 3a och inga signifikanta samband mellan (höga) marknadsandelar på kommunal nivå och (höga) priser har kunnat hittas, vilket talar emot en hypotes där kommuner som relevanta geografiska områden utgör utgångspunkt vid marknadsavgränsningen.

Se vidare avsnitt 2.6.3 i utkast till beslut för lokalt tillträde till fiberbaserad nätinфраstruktur.

3.3 Förändrad definition av enfamiljshus

I PTS tidigare förslag till marknadsavgränsning som publicerades vid informationsinhämtningen i juni 2017 användes en definition av begreppet enfamiljshus som inkluderade både småhus och mindre flerfamiljshus (upp till 10 lägenheter). Myndigheten föreslår i detta utkast till marknadsavgränsning för lokalt tillträde till nätinфраstruktur, en definition av begreppet enfamiljshus som enbart omfattar *bostadshus med maximalt en lägenhet*. Detta eftersom myndigheten anser att det är en mer vedertagen definition som även används internationellt i frågor som rör nätinфраstruktur för bredband.